

STM 1976:1

»Musikutbildning i framtidsperspektiv».

Ett referat av några huvudlinjer i OMUS' principbetänkande

Av Anders Lönn

© Denna text får ej mångfaldigas eller ytterligare publiceras utan tillstånd från författaren.

Upphovsrätten till de enskilda artiklarna ägs av resp. författare och Svenska samfundet för musikforskning. Enligt svensk lagstiftning är alla slags citat tillåtna inom ramen för en vetenskaplig eller kritisk framställning utan att upphovsrättsinnehavaren behöver tillfrågas. Det är också tillåtet att göra en kopia av enskilda artiklar för personligt bruk. Däremot är det inte tillåtet att kopiera hela databasen.

»Musikutbildning i framtidsperspektiv»

Ett referat av några huvudlinjer i OMUS' principbetänkande

Av Anders Lönn

Organisationskommittén för högre musikutbildning (OMUS) tillkom 1970 med främsta uppgift att förverkliga de riksdagsbeslut som bl a var en följd av det två år tidigare framlagda betänkandet av 1965 års musikutbildningskommitté.¹ I okt 1974 fick OMUS en helt ny sammansättning (med sex ledamöter)² och kompletterande direktiv: att med utgångspunkt i den nya kulturpolitiken och »musiklivets totala situation» dra upp riktlinjer för en omdaning av den högre musikutbildningen. Den 19 maj i år överlämnade man sitt principbetänkande, en omkr 370-sidig volym under rubriken *Musiken – människan – samhället. Musikutbildning i framtidsperspektiv* (SOU 1976: 33). Det är, betonar man, ett principbetänkande »med konkreta förslag» – förslag som om de genomförs får konsekvenser för snart sagt alla områden inom vårt musikliv.

Själva utredningsarbetet har också bedrivits i nära kontakt med verksamheten »på fältet», i de nu existerande utbildningarna och i musiklivet som helhet. OMUS 74 har liksom OMUS 70 varit provisorisk tillsynsmyndighet för de statliga musikhögskolorna, samt haft ansvaret för tvåämneslärarutbildningen SÅMUS (se STM 1974: 2) och för ett särskilt musikpedagogiskt utvecklingsarbete (MPU). Vidare har ett 100-tal experter varit knutna till utredningen, i sin tur med referensgrupper inom resp område. Ett 30-tal grupper har varit eller är i arbete (för »yrkesroller», metodik och kursplaner, förberedande och kompletterande utbildning, forskning och musikalisk förnyelse, organisationsfrågor, läromedel och upphovsrätt, m.m). OMUS' förslag avser man därför skall vara förankrade i representativa opinioner inom musikutbildningen.

Att här göra rättvisa åt ens de viktigaste detaljerna i OMUS' omfattande och delvis komplicerade betänkande är omöjligt redan av utrymmesskäl. Tiden har också varit för knapp för en grundlig penetrering. STM har dock ansett det angeläget att presentera åtminstone huvuddragen i förslaget; det sker i form av ett referat med ett minimum av egna kommentarer och ställningstaganden. (Ett undantag från denna neutralitet är de avsnitt som rör musikvetenskapens framtida ställning.)

Musikutbildningen i Sverige har som bekant utretts förr. När OMUS nu i det mesta börjat om från början i diskussionen av grundläggande principer motiverar man det på följande sätt. OMUS' roll som tillsynsmyndighet för musikhögskolorna upphör 1.10.1976 när ansvaret för den högre musikutbildningen övertas av det nya UHÅ (Universitets- och högskoleämbetet). Musiken kommer ma o att inlemmas i det nya universitets- och högskolesystem som är en följd av den sk U68-utredningen. Nyordningen har gjort det nödvändigt att precisera den högre musikutbildningens mål och ansvarsområden.

¹ Musikutbildning i Sverige 1–2, Sthlm 1968. (Statens offentliga utredningar 1968: 15 och 49.)

² Karl-Herman Tapper (ordf), Sigfrid Andersson, Carl-Axel Dominique, Bertil Hansson, Dorothy Irving, Fritz Karlsson.

Sedan 1968 års betänkande har vidare en rad förändringar genomförts som ändrat förut-
sättningarna för musikutbildningen: nya läroplaner i grundskola och gymnasium 1969 och
1970, utvecklingen av Rikskonserter och Regionmusiken, besluten om den nya kulturpoli-
tiken 1974, den nämnda högskole-»reformen» (citationstecknen är mina, inte OMUS'),
samt flera andra statliga utredningar på utbildnings- och kulturområdet, såsom Barnstuge-
utredningen (SOU 1972: 26 och 1975: 67), Folkhögskoleutredningen (SOU 1976: 16) och
den sittande Radioutredningen.

OMUS pekar dessutom (kap 1) på förändringar i debattklimat och attityder: här framhålls
bl a de tekniska resursernas utveckling och massmedias ökade inflytande, de kommersiella
styrkrafternas växande betydelse, ökad och mer direkt konfrontation mellan olika etniska
gruppers kulturmönster och en ökad medvetenhet i alla samhällsgrupper om musiklivets
sociala och politiska sammanhang.

Hur vill då OMUS undvika att dess egna förslag på motsvarande sätt föråldras?
De första större grupperna från den nya utbildningen kommer ut på arbetsmarkna-
den 1982. Hur tillgodose 1980-talets krav år 1976? Svaret har man dels sökt finna
i en analys av tendenser i dagens musikliv (kap 2, Musiken i samhället), dels genom
att åstadkomma en *yrkesinriktad* utbildning som skall kunna anpassas efter arbets-
livets behov och därmed kontinuerligt förnyas. Medlet heter fr a kontakt mellan ut-
bildning och yrkesliv, tex genom varvad praktik, lärare som »i sin tjänst kan in-
räkna fortlöpande erfarenheter från arbetsmiljöerna», fortbildning, inflytande på
utbildningens metoder och innehåll från yrkeslivet (genom de sk linjenämnderna,
jfr nedan). Man vill förhindra en låsning i alltför fasta och snäva organisatoriska
ramar, skråtänkande till förmån för redan etablerade kursplaner och genrer m.m.
»Utbildningen bör styras dels av de studerandes strävan att utveckla sina personliga
anlag, dels av behoven i en planerad yrkesroll [om begreppet se nedan]. ...
Den studerande måste ställa sina personliga intressen och sin speciella begåvning i
relation till realistiska studiemål.» (Sammanfattning, kap 5.)

(Hur denna balansgång mellan lärares och elevers möjligheter att »fritt utveckla
musiken som konst och kommunikationsform» och statsmakternas ansvar för »re-
sursfördelning alltefter aktuella behov i musiklivet» (kap 4.1) skall fungera i prak-
tiken kan man känna sig mer tveksam om än vad utredningen tycks göra.)

Utbildningens mål

Ovan har antytts en grundtanke i OMUS' arbete: att musiken är *»både* en konst-
form, berikande och utvecklande för individen, *och* ett kommunikationsmedel med
väsentliga samhällsfunktioner» (sammanfattningen). Synsättet, som har markerats i
betänkandets huvudtitel, är i överensstämmelse med OMUS' uppfattning av 1974
års kulturpolitiska program,³ enligt direktiven en av hörnstenarna i utrednings-
arbetet. Utifrån dessa principer har man formulerat den nya utbildningens allmänna
(på utredningsspråk: övergripande) mål:

*Målet för den högre musikutbildningen är att ge dem som ämnar bli yrkesverksamma
inom musikområdet sådana kunskaper, färdigheter och attityder, att de är förberedda för
att arbeta inom svenskt musikliv i linje med de allmänna principerna för den svenska
kulturpolitiken. De skall genom utbildningen bli medvetna om sitt ansvar för att levande-*

³ Den statliga kulturpolitiken. Prop. 1974: 28.

*göra det musikaliska kulturarvet i vid mening samt för att utveckla och förnya musik-
livet. (Kap 3.3.2.)*

I 22 punkter söker OMUS sedan formulera principiella riktlinjer för olika an-
svarsområden inom den högre musikutbildningen. Grovt sammanfattade syftar
dessa delmål till en bredare yrkesmässig och kulturell bakgrund till de mer specia-
liserade studierna, en öppenhet mot olika företeelser i musik och musikliv och
en tonvikt dels på fri utveckling av konstnärlig musikalisk gestaltning, dels på musi-
kens sociala funktion och musikers och musiklärares pedagogiska ansvar (bl a för att
motverka kommersialismens negativa effekter).

OMUS vill också komplettera utkastet till allmän högskolelag, där högskolans
uppgifter enbart beskrivs i termer av »vetenskap» och »forskning», med ett be-
grepp som »utvecklingsarbete på kulturområdet och det musikpedagogiska områ-
det»: kulturutbildningarna – kanske inte den mest lyckade av termer – riskerar
annars att få en svagare ställning i det nya högskoleväsendet.

Utbildningen och yrkeslivet

Det avsnitt som OMUS själv utpekar som det centrala i betänkandet är kap 6,
Utbildning efter yrkeslivets behov. Utgångspunkten är en analys av musiklivets
yrkesroller. Fyra expertgrupper har sökt precisera behoven för fyra centrala sådana
roller: artisten (musikern), instrumentalpedagogen, den »breda pedagogen», och
läraren i det allmänna skolväsendet. Därutöver behandlas högskollärrroller (med
referat av synpunkter från expertgruppen för forskning och musikalisk förnyelse),
komponisten-arrangören-musikmakaren, ensembleledaren, kyrkomusikern samt
olika kombinationsyrken där musik ingår. Begreppet yrkesroll skall inte förväxlas
med tjänst eller anställning: även frilansmusiker eller fri experimentator är yrkes-
roller. Som redan framgått skall behoven i en planerad yrkesroll i hög grad vara
bestämmande för utbildningen.

Utifrån yrkesrollsanalysen föreslår OMUS *fyra allmänna utbildningslinjer*: för
musiker, musiklärare, kyrkomusiker samt kulturkommunikation med inriktning på
musikområdet. (På musikerlinjen kan utbildas sk specialiserade pedagoger; spe-
cialiseringen kan avse genrer, instrument eller andra ämnen.) Anslutningen till
den nya högskolan bör kunna öppna vägen för en rad kombinationsutbildningar,
ofta i nära samverkan med musikvetenskap, i form av »tvärkulturella» kombina-
tioner (tex med scenkonst, dans, film), etc. Den kulturkommunikativa linjen kan
innebära kombinationer med bl a journalistik, biblioteksyrken, teknik och naturve-
tenskap, medicin och socialvård (tex för musikterapeuter), m.m. Förslag till kurs-
planer för de fyra allmänna linjerna lämnas i kap 9.

För musiklärlinjens och musikerlinjens del diskuteras så vilka moment som bör
ingå i deras sk *basutbildning* och *fördjupningsutbildningar*. Inom den förra linjen
skiljer man på sju arbetsfält, från barn under 7 år till kvalificerad instrumental-
undervisning och ensembleledning; OMUS förutsätter att framtidens musiklärare
skall kunna arbeta omväxlande inom skolan och den frivilliga undervisningen. Inom
musikerutbildningen har man fyra huvudinriktningar: instrumentalspel eller sång,
ensembleledning, komposition/arrangemang, pedagogik. Bredd i basutbildningen

och fördjupningsutbildningar inom alla väsentliga genrer vill man garantera genom en indelning i olika repertoarområden: 1. Europeisk musik före 1750, 2. Europeisk musik 1750–1900, 3. Nutida musik, 4. Afro-amerikansk tradition, 5. Nordisk folkmusik, 6. Övriga etniska gruppers folk- och konstmusik. Utbildningen skall anpassas efter resp genres egenart och villkor: den skall lika väl kunna äga rum »på fältet» som innanför högskolans väggar.

Musikeryrkens centrala syfte sammanfattar OMUS med begreppen *gestaltning* och *kommunikation*. Stor vikt skall läggas vid att pröva olika möjligheter till *integration* mellan olika moment, liksom vid projekt och tillämpade övningar i naturlig yrkesmiljö. Sambandet mellan studier och yrkesliv skall också, som framgått ovan, tillgodoses bl a genom *varvad praktik*. För att motverka den splittring som lärarnas högt drivna specialisering kan medföra, föreslår OMUS att traditionella »ämnen» (instrumentalspel, gehörstråning osv) sammanförs till större *ämnesblock* (ex »Allmän beredskap för musikeryrken», »Musik och samhälle», »Material för musikalisk gestaltning», »Instrumentalspel», »Pedagogik»).

Med ett visst eftertryck pläderar OMUS för inrättande av ett *dokumentationscentrum för musikpedagogik* (från 1977) och en *professur i tillämpad musikpedagogik* (helst från 1.7.1977). Därmed skulle man, såvitt jag förstår, i något annorlunda form ha realiserat åtminstone delar av idén om ett Musikpedagogiskt centrum, som var ett av de viktigare inslagen i 1968 års betänkande.

Förberedande och kompletterande utbildning

I särskilda kapitel (7 och 8) behandlas kompletterande och förberedande utbildning. Musikutbildningens eftersläpning i förhållande till musiklivets förändringar finner OMUS ha skapat ett mycket stort behov av kompletterande utbildning på en rad områden. I den allmänna skolan är bristen på utbildade lärare akut.⁴ På musikersidan behövs särskilt en satsning på fr eftersatta genrer och pedagogisk utbildning av musiker för nya kulturpolitiska uppgifter. Beträffande den förberedande utbildningen (i den allmänna skolan, kommunal musikskola, studiecirkel, folkhögskolor, de speciella gymnasielinjerna, privatundervisning) skall bara noteras att OMUS ansluter sig till ett SÖ-förslag om en tvåårig musiklinje inom gymnasiet med en ettårig högre specialkurs. OMUS vill dock att specialkursen skall kunna anordnas separat och även kunna tjäna som »konservatorieår» före högskolestudierna. Antagning skall inte som nu baseras på betygen i samtliga skolämnen, utan hänsyn skall tas till musikalisk begåvning och till instrumentval, det sista för att underlätta ensemblespel i skolan. (Alltså en kvotering till förmån för ensemble- och till nackdel för solistinstrumenten, enkannerligen pianot.)

Organisation m m

De statliga musikhögskolorna (Stockholm, Göteborg, Malmö) föreslås uppdelade i två *avdelningar*: en för utbildning av lärare, kyrkomusiker och kulturkommunikatörer, en för musiker. Avdelningarna skall ledas av var sin *linjenämnd*, samman-

⁴ År 1975 saknade mellan 50 och 60 % av musiklärarna på grundskolans högstadium behörighet, 40 % av lärarna i gymnasieskolan!

sätta av företrädare för lärare, studerande och yrkesverksamma. (Under nämnderna skall finnas likartat sammansatta kommittéer för vissa frågor, linjedelegationer.) Genomgående vill alltså utredningen minska lärarnas dominerande inflytande över utbildningens uppläggning och innehåll. Förslag till ny tjänsteorganisation skall utarbetas under det kommande året.

OMUS vill också ha ökad satsning på tvåämneslärarutbildning: sådan bör lokaliseras även till Stockholm. Musiklärarlinjer bör upprättas vid Folkliga musikskolan i Ingesund, Framnäs folkhögskola, Örebro musikpedagogiska institut och Svenska Dalcrozeseminariet. Vissa andra liknande utbildningar är beroende av Folkhögskoleutredningens ställningstaganden. OMUS konstaterar slutligen att det 1982 finns utrymme för ytterligare en musikhögskola med lärarlinje, förslagsvis i Linköpingsregionen.

Enligt OMUS' planer skall linjenämnder kunna inrättas under budgetåret 1977/78 för att bygga upp en studieorganisation så att den nya utbildningen i sin helhet kan införas från den 1.7.1978.

OMUS och musikvetenskapen

En fråga som hittills bara skymtat i förbigående, men som bör vara särskilt intressant för STM och dess läsare, är vilken plats musikvetenskapen intar i OMUS' framtidsperspektiv. Svaret beror i viss mån på vad man menar med musikvetenskap. Den egentliga musikvetenskapliga forskningen (på doktorandnivå och däröver) berörs i ytterst allmänna ordalag i nr 18 av de 22 delmålen (ovan), där det sägs att »Den högre musikutbildningen skall etablera ett fortlöpande samarbete med den musikvetenskapliga forskningen ... för ett ömsesidigt utbyte av erfarenheter på olika fält». Som ett exempel på konkretisering av detta samarbete får man väl se de synpunkter från expertgruppen »forskning och musikalisk förnyelse» som OMUS citerar i kap 6.1.3.2, under den ganska missvisande huvudrubriken »högskolläraryrker»: det är snarare en specifik »forskarroll» än en lärarroll som behandlas.

I expertgruppens PM redogörs för musikvetenskapens nuvarande läge, och ges en skiss över strävanden till »musikalisk förnyelse». Samhällets omvandling har medfört nya sociala miljöer (eller »livssituationer»), där något fungerande musikliv inte hunnit utveckla sig. Detta har enligt gruppen lett till »två olika huvudlinjer inom de senaste decenniernas musikaliska förnyelse»: å ena sidan

vad vi brukar kalla den kommersiella musiken, eftersom dess utformning främst styrs av marknadsekonomins krav ... [Hit] hör både den rent kommersiella musikindustrin som drivs med vinstmotiv och de allmänfinansierade musikinstitutioner som är uppbyggda efter och styrs av marknadsekonomiska modeller, t ex konsert- och operahus, de flesta icke-kommersiella radio- och TV-företagen etc.

Å andra sidan den »icke-kommersiella», »alternativa», »progressiva» linjen som utgörs av

grupper av musikutövande människor i de nya miljöerna som ... försöker finna fungerande musikaliska former för sin miljö ... [Deras verksamhet går] omedvetet och oorganiserat eller medvetet och organiserat ut på att avslöja, kartlägga och tillfredsställa de verkliga behov av musik som finns i de nya sociala miljöerna ...

Inom den kommersiella linjen har länge bedrivits en egen, hemligstämplad sociologisk-pedagogisk musikforskning bl a i marknadsföringssyfte. Inom den andra linjen har

musikvetenskaplig forskning tillämpats i mycket liten skala. Detta beror på att institutionerna för musikvetenskap och musikutbildning hittills till stor del sysslat antingen med grundforskning eller historiska problem eller varit helt inriktade på att utbilda folk för sociala miljöer som var dominerande när dessa institutioner fick sin nuvarande form under 1800-talets slut och 1900-talets början. Det innebär att dessa institutioner alltmer kommit att konservera kunskaper, färdigheter och pedagogiska former som gradvis förlorat sin förankring i samhället i övrigt. Det är nu av största vikt att ändra detta och finna sätt att knyta samman den institutionella musikundervisningen och forskningen med den musikaliska förnyelse som går ut på att tillfredsställa de verkliga behoven av musik i de nya miljöerna.

Gruppens text utmynnar i förslag om olika kombinationsutbildningar, där insatser från musikvetenskap och musikhögskola ingår, om ett musikpedagogiskt centrum och en musikpedagogisk professur. Dessa förslag har OMUS, som delvis redan framgått, i stor utsträckning gjort till sina (om kombinationsutbildningarna se närmare nedan). Gruppen vill också ha en särskild »musikforskningsnämnd», med uppgift att ge råd och synpunkter på planerade projekt, vara remissinstans och referensgrupp i musikforskningsfrågor, hjälpa till att skaffa medel till forskningsprojekt samt ta egna initiativ och fördela egna medel till sådana. Det är svårt att ta ställning till uppslaget, eftersom av OMUS' referat varken framgår vilka som skulle ingå i en sådan nämnd, hur den skulle utses, eller vilken status den skulle ha, förutom att »samarbeta intimt med forskningsråd, kulturråd och andra anslagsbeviljande organ». OMUS kommenterar själv inte förslaget.

Expertgruppens framställning av de »två förnyelselinjerna» gör ett alltför schematiserat intryck. Skall musikvetenskapen hjälpa till att komma till rätta med de negativa effekterna av den kommersiella musikindustrin (där fö terminen »förnyelse» verkar ovanligt malplacerad), kan det knappast ske utifrån en så onyanserad analys som den gruppen arbetar med. Stig-Magnus Thorsén har i Tonfallet 1976: 7 gjort ett försök till nödvändig precisering av begreppet »kommersiell», som ger goda utgångspunkter för ett vetenskapligt termbruk. OMUS-gruppen gör tvärtom: i stället för att inskränka termens betydelse utvidgar man den. Inte nog med att alla privatekonomiska företeelser i musiklivet blir »kommersialism», även flertalet allmänfinansierade förs in under begreppet. (Om även Rikskonserter och Regionmusiken hör hit förblir dock oklart.) På frågan »Vad finns det för likhet mellan Muzak och radions Nutida musik-konserter?» blir alltså svaret: båda är kommersiell musik. En distinktion gör man förstås: den förra typen är »rent» eller s a s kommersiellt kommersiell, den andra icke-kommersiellt kommersiell. Särskilt klagande är inte detta.

Inte heller den andra linjen är en linje, vilket fö redan svårigheten att etikettera den visar. Den stora folkrörelsen körsången, som beräknats omfatta ca 200 000 människor eller 2 % av landets befolkning, är visserligen icke-kommersiell, men har en helt annan ideologisk, åldersmässig och social struktur än den »progressiva musikrörelsen», som står för en musik med klart socialistiskt syfte.

Att »verkligheten» är mer komplicerad än vad gruppens beskrivning ger vid handen framgår också i OMUS-betänkandets kap 2, Musiken i samhället:

[Sociologiska] undersökningar visar att under den sista 10-årsperioden har det borgerliga musikkretsens snäva förankring i ett smalt socialt skikt av högutbildade och ekonomiskt väl-situerade förändrats. Man kan iaktta en breddning av publikintresset i olika ålders- och socialgrupper. Musiken har också fått alternativa funktioner, eftersom dess distribution inte längre enbart är knuten till konsertinstitutioner och hemmusicerande utan framför allt sprids genom grammfon och radio. ... Sannolikt kommer detta rika arv mer till sin rätt i ett större sammanhang, som en del av en kultur med syfte att nå många människor. (Kap 2.2.1.)

Antingen man skriver under på den sista värderingen eller inte, förefaller traditionell konstmusik inte vara så helt utan anknytning till de »verkliga behoven» eller utan »förankring i samhället»? Överhuvud taget ger kap 2 en mycket mer övertygande bild av mångfalden och de varierande riktningarna på gott och ont i dagens svenska musikliv än expertgruppens förenklade framställning.

Om man med musikvetenskap inte avser forskningen så mycket som den grundutbildning som bedrivs vid de musikvetenskapliga universitetsinstitutionerna, riktar sig intresset fra mot OMUS' förslag till olika kombinationer med annan musikutbildning och med andra ämnen.

Beträffande de i yrkesrollsavsnittet nämnda musikkyrkorna med anknytning till journalistik, bibliotek, teknik, vårdsektorn osv föreslår OMUS att de får

den praktisk-musikaliska delen ... förlagd till musikhögskola eftersom där finns utrustning och lärarspecialister. Det är naturligt att musikinslaget i sådana yrkesroller byggs upp genom att praktisk musik och musikvetenskap på olika sätt kombineras eller integreras. Omvänt måste det vara ändamålsenligt där det är geografiskt möjligt, såsom redan sker i Göteborg och Malmö, att lärare inom ämnesblocket [jfr ovan] Musik och samhälle tjänstgör i sambruk mellan musikvetenskap och musikhögskola. (Kap 6.2.6.3.)

Förutom sådana gemensamma kursmoment rekommenderar OMUS också att blivande musikforskare får mer av praktiska färdigheter och kunskaper: »På samma sätt som sker i Danmark och i många andra länder borde det också här i framtiden vara mycket vanligt att de som ägnar sig åt musikvetenskap toge 20-poängs-, 40-poängskurser od i form av praktisk-musikaliska kurser vid musikhögskolor.» Dvs: en stark rekommendation, men inga absoluta krav – det är en sympatisk modell, som man vill hoppas kan gå att omsätta i praktiken.

OMUS pläderar också för olika kombinationer av musik+scenskola, musik+dansskola osv, med praktiska och teoretiska inslag. Vidare »borde naturvetenskaplig eller teknisk utbildning kunna förenas med musikutbildning som grundval för senare forskning, t ex kring akustiska problem och elektronmusik».

Kombinationer blir enligt OMUS särskilt viktiga för de olika »kulturkommunikatörer» som den nya kulturpolitiken förutsätter. Ett inom UKÄ utarbetat förslag till en allmän linje för kulturkommunikation vill OMUS komplettera med en variant inriktad på musikområdet, där praktisk musik och musikvetenskap i olika blandningar skall ingå. Förslag till utbildningsplaner har utarbetats av gruppen för forskning och musikalisk förnyelse (linje inriktad på massmedia) och av företrädare

för musikvetenskapliga institutionen och musikhögskolan i Stockholm (musik-medialinje). Även naturvetenskapliga, tekniska och medicinska eller samhällsvetenskapliga studier skall kunna inrymmas i denna typ av kombinationslinjer. Avslutningsvis pekar OMUS på folkhögskolorna som särskilt lämpade för kulturkommunikativ utbildning, och framhåller också att behovet av »kulturförmedlare» i stor utsträckning kan komma att täckas genom vidareutbildning av redan yrkesverksamma och intern utbildning inom olika organisationer.

Allmänt kan sägas att OMUS förordar en stor öppenhet i fråga om kombinationer mellan olika ämnesområden: sådana möjligheter betecknar man som en av fördelarna med musikutbildningens inordnande i det nya universitets- och högskoleväsendet.

Nyordningen innebär emellertid att det mesta ännu är oklart när det gäller musikvetenskapen, eftersom ämnet är föremål för överväganden från flera andra håll: fn arbetar universitetens utbildningsnämnder med förslag till dess framtida uppläggning och innehåll. Hur de kommer att se ut, och hur de kommer att förhålla sig till OMUS' är för tidigt att säga. STM får anledning att återkomma till dessa frågor när bilden klarnat.

*

Behandlingen av OMUS' betänkande har måst bli summarisk och ofullständig: utan konkretiseringar och exemplifieringar kan också principresonemangen riskera att misstolkas. Inte heller har det framgått vad betänkandet *inte* innehåller, även om sådana påpekanden nog kan väntas från remissinstanserna. Den som efter referatet här känner sig lockad, irriterad eller totalt likgiltig har all anledning att ta del av förslaget i dess helhet.